

Een Oekraïens gezin in huis? Dat doe je niet zomaar

Asiel Het is niet altijd gezellig, een Oekraïens gezin in huis. Een gedegen afweging vergroot de kans van slagen, weet *Danielle Braun*.

NRC 18 maart 2022

Tot nu toe bieden 1.700 geregistreerde gastgezinnen een thuis aan vluchtelingen uit Oekraïne. [De bereidheid tot steun](#) is hartverwarmend. Gelukkig gaat de opvang vaak goed. Toch wil ik, voormalig directeur van een asielzoekerscentrum (azc), enkele kanttekeningen plaatsen. Want opvang is een moeilijk vak, dat kennis en ervaring vereist.

Danielle Braun is antropoloog en directeur van de Academie voor Organisatiecultuur. Ten tijde van de crisis in voormalig Joegoslavië en Angola werkte ze als directeur van een groot azc in Dronten.

Veel mensen die hulp aanbieden, worden gedreven door emoties van afschuw en het gevoel iets te willen doen. Maar ook goedwillendheid kan verkeerd aflopen. Als directeur ben ik ook geconfronteerd met mensen die een gezin onderdak boden en toen het misging, bij het azc aanklopten. Intussen waren de spanningen al flink opgelopen. En nee, dan kun je niet naar een van de centrale instanties bellen met de vraag of iemand 'jouw gezin kan terugnemen'.

Vluchtelingen zijn geen coronapuppy's die je terugbrengt als het niet meer gaat.

'Compassie & love'

Op televisie zag ik laatst een ouder echtpaar met een groot hart. Het had een Oekraïense moeder met twee meisjes rond een jaar of twaalf opgenomen in een kamer op zolder. De oudere vrouw had twijfels, ze moest daarom een beetje huilen. De man rende rond met koekjes en thee. De meisjes zaten strak en stil op een keukenstoeltje. De Oekraïense moeder was somber en probeerde werk te regelen.

Bij mij gingen alarmbellen af.

Bij matchende instanties in het hele land melden zich gezinnen met een baby op komst die wel 'een maandje plaats hebben op de babykamer'. [Mannen](#) die plek

hebben voor 'een goed uitziende blonde Oekraïense dame van rond de dertig'. Alleenstaande dames die op hun tijdlijn schrijven 'compassie & love' te hebben, maar eigenlijk eenzaam zijn. Perfecte Gooische gezinnen van wie de achtjarige dochter 'graag haar kamertje afstaat voor een leuke meid van haar eigen leeftijd, ze is heel sociaal en zamelt ook geld in voor de vuursalamander'.

Maar weinig mensen realiseren zich dat mensen in nood na een aantal dagen niet dankbaar en niet gezellig zijn. Ze hebben wel veel zorg nodig, en hebben daar ook alle recht toe. Een gezin met zorgen over vader die is achtergebleven, heeft niks aan een kamer als jij iedere ochtend naar je werk vertrekt.

Professionele matching

Vluchtelingen hebben geen daginvulling en geen geld. Ze hebben scholing, medische zorg, nieuwe brillen, mogelijk acute ptss-behandeling nodig. Huisartsen, scholen en GGZ-instellingen staan niet direct klaar om te helpen. Dan kan de opvang van een vluchteling een zware belasting worden voor een onervaren gastgezin. Getraumatiseerde kinderen huilen en klieren veel, ouders zijn soms apathisch.

Bij noodopvang denkt het opvanggezin wellicht aan een paar dagen of weken. Na een paar maanden komen er irritaties, wil je afspraken maken over de energierekening, hoop je dat iemand ook eens kookt of de ramen lapt, heeft een van de kinderen ruzie met jouw buurkinderen, gaat de man des huizes op zoek naar een minnares omdat zijn vrouw geen tijd meer voor hem heeft, of zijn de pubers die je opvangt 's avonds luidruchtig. Het gaat niet mis omdat mensen naar zijn, maar gewoon, omdat twee weken een vakantieappartement delen met je beste vrienden al een opgave is.

Moet je het dan maar niet doen? Moet je de vluchtelingen dan maar in een vol azc laten slapen, of zelfs buiten? Nee. Maar gedegen afweging en realiteitszin vergroten de kans van slagen. Ga niet zelf mensen ophalen aan de grens, maar meld je aan bij bijvoorbeeld Takecarebnb, het Rode Kruis of Vluchtelingenwerk. Goede, professionele matching helpt bovendien om 'discutabel aanbod' te reduceren.

Initiatieven waarbij een groep mensen samenwerkt, hebben de grootste kans van slagen. Denk aan een dorp met een hechte kerkgemeenschap, een buurt rondom een leegstaande school, eigenaren van vakantiehuisjes. Een gemeenschap waar Oekraïners lotgenoten vinden, gastgezinnen hun ervaringen kunnen delen en kleding, brillen, de dierenarts en de school collectief geregeld kunnen worden, helpt. Een gemeenschap waar iets meer afstand en anonimiteit is. Waar iemand niet direct naast je op de bank televisie zit te kijken.

Cultuurverschillen

Privacy helpt ook. Een eigen deel in het huis, met liefst eigen douche en keukenblok, is echt prettig. Vraag je kinderen niet zichzelf weg te cijferen voor de opvangkinderen. Ja, het is een prachtige ervaring om te leren delen en helpen, maar zeker sociale meisjes van rond een jaar of tien kunnen wel zéggén dat ze hun kamer, bureau en vriendinnenclubje willen delen met een Oekraïens meisje, maar na een paar weken worden ze toch wel erg stilletjes.

Ga niet hulpverleners als mensen in psychische nood komen, tenzij je zelf psycholoog of traumatherapeut bent. Zorg dat je op huisarts en GGZ aan kan, wat niet makkelijk is in schaarse zorgtijden. Maak heldere afspraken over het huishouden, de financiën, omgangsregels en opvoeding van de eigen kinderen.

Zodra mensen een beetje zijn bijgekomen, bespreek dan met humor en luchtigheid de cultuurverschillen tussen Oekraïne en Nederland. Zo zijn tijd, planning en afspraken in Oekraïne veel minder strikt en is er groot wantrouwen richting overheidsinstanties en media.

Bovenal: ken u zelve. Bied je hulp aan uit nuchterheid en 'omdat het kan', of hoop je de eigen eenzaamheid, reddersdrang, gebrek aan een relatie of gevoel van leegheid te compenseren? Dan kan het op een teleurstelling uitlopen. Ga nuchter en lief de uitdaging aan. Dan wordt het een goede ervaring die écht helpend is. Open de grenzen en ken je grens.